SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C.. No. 214. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 10, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 10-го ЛИСТОПАДА 1993. Ч. 214. РІК C.

В. РАДЕЦЬКИЙ ДБАЄ ПРО НОВІ ВИДИ ЗБРОЇ

Київ (УНІАР). — Міністер оборони України генерал-полковник Віталій Радецький 4-го листопада зустрівся з генеральними директорами і головними конструкторами підприємств військовопромислового комплексу. Під час зустрічі обговорено програму, передбачену законом України, про оборону. Міністер оборони наголосив на необхідності створення в Україні власного військово-промислового комплексу, узгодженого з майбутнім без'ядерним статусом держави. З пропозиціями виступив заступник міністра оборони генерал-лейтенант Іван Олійник.

У зустрічі взяв участь голова комісії Верховної Ради з питань оборони й державної безпеки Валентин Ландик.

Кілька днів раніше, В. Радецький зустрівся з президентом Академії Наук України Борисом Патоном і вони спільно обговорили проблеми формування програми розвитку озброєння та військової техніки. Йшлося на зустрічі і про те, що не повинна повторитися ситуація, яка панувала в СССР, коли військово-промисловий комплекс стояв над Міністерством Оборони. В. Радецький та Б. Патон погодилися, що всі питання розвитку нових типів зброї і техніки треба вирішувати спільними зусиллями військових та науковців.

ДОПОВІДІ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — Тут у середу, 17-го листопада ц.р., о год. 11-ій перед полуднем у приміщенні Українського Освітньо-Культурного Центру під час сходин Товариства Українських Сеньйорів говоритимуть: Ірина Райнер — „Доля кінової зірки" і д-р Юрій Р. Рибак — „Дещо з економіки у простих словах".

Відбулись організаційні збори Округ Пенсильванії

Лігайтон, Па. (В. Євтушенко). — Головний Екзекутивний Комітет УНСоюзу скликав осінні наради Округ: Аллентавн, Балтимор, Філядельфія, Скрентон, Шамокін, Вилкс Беррі та необ'єднаних окремих відділів для обговорення організаційної кампанії. Ці наради відбулися 16-го жовтня 1993 року на оселі ім. Ольжича у Лігайтоні, Па. Екзекутивний Комітет резпрезентували на зборах головний секретар Володимир Сохан та головний касир Олександер Благітка.

Наради відкрив о годині 11.45 головний секретар Володимир Сохан. Він запросив до президії голів Округ, присутніх на нарадах: Анну Гарас — голову Округи Аллентавн, та Тимка Бутрея — голову Округи Вилкс Беррі, та коротко з'ясував заплянований порядок нарад.

До коротких звітів з праці Округ були запрошені голови Округ. Анна Гарас порушила у своєму звіті ряд проблем і труднощів для проведення успішної членської кампанії. Тимко Бутрей поділився із учасниками нарад своїм досвідом з організаційної кампанії.

Володимир Сохан у своєму слові, ілюстрованому таблицями обчислень вкладок, зворотних вартостей та знижкових вкладок, що їх отримав кожний учасник, подав ряд цінних порад для успішної організаційної кампанії. Зокрема він підкреслив конкуренційність грамот УНСоюзу на ринку життєвого забезпечення і користі, що їх дає членству УНСоюз в додатку до такого ж повновартісного забезпечення. Він також дав цілий ряд відповідей та вияснень на порушені в дискусії після його доповіді справи.

Після смачного обіду, яким вгощали учасників зборів в перерві нарад, чергову доповідь про УНСоюз мав Олександер Благітка. Він доказав рядом прикладів фінансову силу УНСоюзу та його здорову господарку маєтком. В тому він підкреслив користі, які приносить членству забезпечення в УНСоюзі, як також про допомогу УНСоюзу членству, українським громадам на поселеннях та українському народові. Порівнявши фінансову стабільність УНСоюзу із найбільшими забезпеченевими установами, він розказав про пенсійні грамоти, що їх можна набути в УНСоюзі.

Після запитань та відповідей, які слідували після слова О. Благітки, приступлено до обговорення плянів для відзначення 100-ліття УНСоюзу, яке припадає на 22-го лютого 1994 року. Порушено пляни святкувань 100-ліття в Шамокіні, якими мали б зайнятися Округи Пенсильванії, в Ню Йорку та на Союзівці. Пляни цих святкувань все ще не устійнені, тому і треба Округам про це вже думати.

Наради закінчено відспіванням національного гимну та прощанням учасників. Члени Екзекутиви подякували представникам Округ та відділів за участь у зборах та уважне вислухання їхніх доповідей.

Учасники роз'їхалися додому з постановою повними силами та з доповненим знанням продовжувати працю для добра УНСоюзу, його членів, українського народу та незалежної держави України.

ЗАБАВА СУМА І ПЛАСТУ

Пассейк, Н.Дж. — Організації СУМА і Пласт запрошують на спільну забаву, яка відбудеться у суботу, 13-го листопада, в Українській Централі, 240 Говп аве. в Пассейку, Н.Дж. Початок о год. 9-ій вечора. Гратиме оркестра „Бурлаки" з Торонто. Столи слід замовляти, телефонуючи на число (201) 772-3344.

В Україні

КИЇВ. — Побито головного редактора столичної газети „Незавісімость" Володимира Кулебу. Рік тому невідомі підпалили двері його помешкання. Злочинців не знайдено. Як вважає сам В. Кулеба, це справа рук тих, кого часто критикує газета „Незавісімость".

ЧЕРВОНОГРАД. — Міська Рада Червонограду на Львівщині заборонила торгівлю спиртними напоями. За дев'ять місяців в області було затримано близько 40,000 осіб у стані сильного алькогольного отруєння, серед них 554 керівники різних рівнів. Вчинено 739 злочинів, що на 22 відсотки більше, ніж минулого року. Число нетверезих підлітків, що потрапили до міліції, зросло на 55.6 відсотка.

Комуністи відзначили свято революції

Київ (УНІАР). — Тут в неділю, 7-го листопада, відзначили 76 річницю Жовтневої революції лівоцентристські сили України. Оскільки державна адміністрація заборонила їм маніфестації центральними вулицями, учасники свята зібралися на Площі Возз'єднання.

Участь у маніфестації і вічу взяли перший секретар ЦК КПУ Петро Симоненко і секретар ЦК КПУ Олександер Коцюба. Від Соціялістичної Партії України виступив народний депутат Володимир Марченко. Промовці закликали до повернення „в сім'ю братніх і дружніх народів", за збереження державної власности і колективного господарювання. Всі сьогоднішні біди, вважають комуністи і соціялісти, це наслідок керівництва демократів.

Відбувся тритисячний мітинґ комуністів також у Севастополі. Там звучали протести проти президентства в Україні і Криму та за відновлення СССР. Учасники віча гостро засудили Б. Єльцина за розпуск Верховної Ради Росії і критикували командування Чорноморської фльоти за втягування морських піхотинців у громадянську війну в Грузії. Мітинґ постановив не допустити до „повної ліквідації завоювань Жовтня" і закінчився походом центральною вулицею під прапорами совєтського періоду та співаючи совєтські пісні.

Водночас у столиці України та інших містах 5—7-го листопада відбулися слухання про злочинну суть комунізму. Ініціяторами були Народний Рух України, Всеукраїнське Товариство „Меморіял" ім. В. Стуса та Всеукраїнське Товариство Політв'язнів і Репресованих. У слуханнях взяли участь: Ярослав Дашкевич, член-кореспондент АН України; Джеймс Мейс, колишній голова комісії Конґресу ЗСА в дослідженні голоду 1932-33 років в Україні; Лешек Мочульський, голова Конфедерації незалежности Польщі; Сергій Григорянц, головний редактор журналу „Гласность" (Москва); Вольфґанґ Темплін (Німеччина); Тібор Ковач, голова Асоціяції політичних в'язнів Мадярщини; Роман Зварич, заступник голови Конґресу Українських Націоналістів. З доповіддю про злочини КПСС—КПУ проти українського народу в роки Другої світової війни виступив працівник Інституту історії АН України Віктор Коваль. Про збройні загони КПСС проти народу розповів також заступник головного редактора часопису „Військо України" Іван Білас. Він же прокоментував німецьку хроніку 1941 року про ексгумацію розстріляних енкаведистами в'язнів вінницької тюрми, привезених туди із західних областей України.

Голова Селянсько-Демократичної Партії Сергій Плачинда розповів про екологічні злочини КПСС—КПУ, про шкідливе вчення Мічуріна-Лисенка, яке завдало жорстокого удару українській науці та українським ґрунтам.

Учасники слухань ухвалили звернення до народу України, до ООН, парляментів, Урядів та народів світу з закликом підготувати міжнародний судовий процес „Нюрнберґ-2" для розгляду комуністичних злочинів проти людства.

Голова „Меморіялу" Лесь Танюк зазначив, що організаторів слухань цікавив інтелектуальний підхід науковців до цієї теми, а не велика політична демонстрація, як вважають опоненти. Євген Пронюк повідомив, що 25—27-го листопада у Венеції відбудуться слухання про злочини КПСС—КПУ та про недопустимість до керівництва в державах причетних до тих злочинів комуністів.

В цей самий день, 7-го листопада, в столиці України врочисто відзначено 50-річчя визволення Києва від гітлерівських загарбників. З цим святом киян привітав Президент України Леонід Кравчук.

ПРОФ. І. ЛУЧЕЧКО ДОПОВІДАТИМЕ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Місцевий 83-ий Відділ Союзу Українок Америки влаштовує інформативну доповідь проф. Стейтового коледжу в Джерзі Ситі Івана Лучечка на тему „Українці на Зеленому Клині". Доповідь буде ілюстрована прозірками з цьогорічної поїздки в ці сторони; відбудеться вона у неділю, 14-го листопада, в УНДомі, 2-га аве. і 9-та вул. в Ню Йорку. О год. 2-ій по полудні — кава і солодке, 2:30 — доповідь. Вступ — 10 дол. від особи, студенти — 5 дол. Чистий дохід призначений на стипендійну акцію СУА для студентів східньої діяспори.

Появився „Збірник музичних творів на слова Маркіяна Шашкевича"

Вінніпеґ, Ман. — В часі Шашкевичівських святкувань у Вінніпезі 18-го жовтня, якими організатори вшанували 150-річчя від дня смерти поета-відродителя та 100-річчя перенесення тлінних останків поета з Новосілок Лісних до Львова, ініціятори святкувань використали цю святочну нагоду, щоб запрезентувати „Збірником музичних творів на слова Маркіяна Шашкевича", що мав появитися у 180-річчя від дня народження поета, яке припадало в 1991 році. Це ювілейне видання появилося накладом Інституту-Заповідника Маркіяна Шашкевича дещо зі запізненням у наслідок припливу нових творів присвячених поетові. Тепер збірник містить 55 композицій (заплянованих було 28). У збірнику вміщено 27 композицій, які ніколи не були друковані. Розмір збірника 9 інчів на 12, в твердій оправі зі золотими витисками, крейдяний папір, 362 сторінки друку, враз папкою приголосників на 24 сторінки. Збірник появився під музичною редакцією Юрія Гнатюка при співпраці редакційної колеґії: Микола Колесса, Андрій Гнатишин, Богдан Юрій Янівський, Сергій Яременко та Михайло Марунчак. До редакційної ради були запрошені відомі дириґенти та музикологи: Роман Андрушків, Євген Вахняк, Ольга Дутко, Василь Кардаш, Володимир Климків, Зиновій Лавришин, д-р Ігор Соневицький і Мирон Федорів. Над мистецьким оформленням збірника працювали Анна і Рут Мельники, та Теодор Баран, який

(Закінчення на стор. 3)

В УВУ почався новий семестр

Мюнхен, Німеччина (М. Ш.). — У понеділок, 8-го листопада, ректор УВУ проф. д-р Роман Дражньовський відкрив виклади зимового семестру 1993-94.

Молитву провів студент Філософічного факультету о. Ігор Сапун, сотрудник катедрального собору УКЦеркви в Мюнхені. Зі словом до студентів виступали декан філософічного факультету проф. д-р Мирослав Лабунька та декан факультету права і суспільно-економічних наук проф. д-р Зиновій Соколюк.

Зразу після відкриття студенти зголосилися на запов'іджені курси, а саме „Методологія наукових дослідів" (Лабунька), „Семінар для докторантів з історії" (Лабунька), „Вступ до літературознавства" (Качуровський), „Філософія — пропедевтика" (Митрович), „Історія української еміґрації в Німеччині" (Злепко), „Вступ до політичної географії" (Дражньовський), „Семінар: Проблеми урбанізації" (Дражньовський), „Основи журналізму" (Присяжний), „Семінар: Організація роботи редакції газети" (Присяжний), „Основні проблеми правної держави" (Соколюк), „Семінар: Проєкт конституції України" (Соколюк), „Україна: Політична культура і державне будівництво" (Шафовал), „Семінар: Політичні партії України" (Шафовал). Окрім викладів цих предметів проходитимуть курси української мови I і II (Жизневський) та німецької мови (Злепко).

Від 10-го листопада відбудуться в УВУ кожної середи о год. 4-ій університетські семінари з доповідями провідних спеціялістів. Першим виступатиме проф. д-р М. Лабунька з доповіддю про нові історичні досліди.

В Чикаґо відзначать 120-ліття НТШ святковим бенкетом

Чикаго (ЕУД). — Громадський комітет для відзначення 120-ліття Наукового Товариства ім. Шевченка, очолений д-ром Павлом Пундієм, влаштовує тут в суботу, 20-го листопада, ювілейний бенкет — зустріч, що має на меті також зібрати фонди на новий проєкт — відкриття в Києві відділу редакції Енциклопедії Української Діяспори. На бенкеті, крім представників НТШ та ЕУ-Д в Америці, виступлять гості з України: голова НТШ у Львові проф. Олег Романів та керуючий енциклопедичним проєктом у Києві проф. Володимир Євтух. До почесного комітету належать представники Церков та заслужені представники громади.

Вступ на бенкет від особи 50 дол. Зустріч розпочнеться о 7-ій год. вечора в Українському Культурному Осередку, 2247 Вест Чикаго аве. Бажаючі можуть купити квитки в українських установах Чикаго або замовляти в редакції ЕУ-Д — телефон (312) 489-1339.

РЕД. В. ЄВТУХ В НТШ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка влаштовує доповідь Володимира Євтуха, члена-кореспондента АН України і редактора журналу „Українська діяспора", на тему „Етно-політичний ренесанс в Україні: перспективи і проблеми". Доповідь відбудеться у суботу, 13-го листопада, о год. 5-ій вечора в домі НТШ, 63 Четверта аве. в Ню Йорку.

В АМЕРИЦІ

ЩОРАЗ БІЛЬША КІЛЬКІСТЬ сенаторів, як консерватистів, що завжди виступають проти підвищення будь-яких податків, так і лібералів, які ніколи не погоджуються на зменшення видатків коштом ліквідації будь-яких програм, погоджуються з тим, щоб схвалити поправки до Конституції у справі вимоги збалянсованого бюджету. Хоча сенатор Пол Саймон демократ-лібeрал з Іллиной, головний прихильник такої поправки, не передбачає негайної перемоги, але твердить, що вже можна відчути більшу прихильність до такої ідеї, як це було досі. Він уважає, що це є наслідком існуючої проблеми дефіциту.

КОРИСТАЮЧИ З ОСТАННІХ 10 днів перед тим поки Конгрес схвалить або відкине Північно-американський вільний торговельний договір, президент Билл Клінтон у неділю, 7-го листопада гостро скритикував намагання робітничих профспілок за їх сильний натиск проти схвалення. Виступаючи на програмі „Зустріч з пресою" телевізійної мережі Ен-Бі-Сі, Президент підкреслив і те, що ті, які користатимуть із схвалення цього договору, замало працюють над переконуванням своїх працівників і загалу громадськости, яким потрібним є цей договір.

ЩОБ ПОЛІПШИТИ здійснювання американської закордонної політики та піднести репутацію Президента, як головнокомандуючого після таких невдалих акцій, як Сомалія, Гаїті чи Боснія, В. Антоні Лейк, дорадник Президента для справ державної безпеки, секретар Департаменту оборони Лес Еспин і секретар Державного департаменту Воррен Кристофер, намагаються якось цьому зарадити. Діло тут не тільки у піднесенні президентського престижу, але також і реакція на гостру критику тієї трійці, включно з вимогами резиґнації. З уваги на те, вони почали публічно обороняти свої дії, підкреслюючи, що це малі кроки поліпшення замість великих жестів нереальних обіцянок. Фактом залишається, що вони свідомі цих неуспіхів і намагаються якось цьому дати лад.

ПРО ТЕ ЧИ СТАНЕ Пуерто Ріко 51 стейтом ЗСА, залишеться американським коммонвелтом чи проголосять себе незалежною країною рішатимуть 3.7 міл. його мешканців голосуванням у неділю, 14-го листопада. Ця справа вже роками дискутується, а в останніх місяцях. набрала сильного пропаґандивно-передвиборчого смаку. Аналітики твердять, що справа стейту і коммонвелту має рівні можливості, бо важко уявити собі, щоб реально брати під увагу справу незалежности острова, який від 1898 року живе під охороною американського законодавства.

ПРЕЗИДЕНТ ВЕДЕ КАМПАНІЮ ЗА ДОГОВІР

Вашінґтон. — У понеділок, 8-го листопада, президент Билл Клінтон розпочав ще більш посилені намагання для здобуття потрібних голосів для схвалення Конгресом Північно-американського вільного торговельного договору. Він почав особисті зустрічі з тими законодавцями, які ще досі не здецидовані як мають голосувати. Голосування має відбутися у середу, 17-го листопада, і до того часу Президент мусить мати 218 голосів в Палаті Репрезентантів.

Ситуація виглядає досить складною і тому Білий Дім робить всі можливі зусилля, щоб переконати тих, які ще досі сумніваються в доцільності такого торговельного договору ЗСА з Канадою і Мехіко. Робітничі профспілки, які гостро критикують цей договір, зі своєї сторони роблять все можливе, щоб переконати не тільки громадськість, але й сенаторів і конґресменів не голосувати за схвалення договору. Свою опозицію робітництво мотивує втратою місць праці в користь дешевого робітника у Мехіко.

Проти намагань робітничих профспілок виступив сам Президент, закидаючи їм не надто етичні засоби тиску, чим дещо обрушив керівників організованого робітництва. На пресовій конференції у Білому Домі виступив секретар скарбу Ллойд Бентсен, заявляючи, що він здивований такою поведінкою профспілок. Він назвав їхню опозицію „цілковито щирою" і в той самий час „цілковито неправдивою".

За всіми підрахунками Уряд має приблизно 100 демократичних голосів і 103 республіканських, і тому будь-який успіх залежатиме від тих 40 нездецидованих демократичних голосів. Неґативний вплив мають також виступи Росса Перо, який веде свою пропаганду крізь найбільш доступні форми засобів масової інформації.

Тому Президент особисто старається вплинути на думку тих, які самі ще не вирішили як їм бути у справі договору.

У СВІТІ

ГРУЗИНСЬКИЙ ЛІДЕР Едуард Шеварднадзе наказав вивести урядове військо з міста Зуґдіді, захопленого напередодні без найменшого спротиву з боку заколотників. У цьому місті формувалися загони, вірні колишньому президентові Грузії Звіядові Гамзахурдії. Звідси вони почали свій наступ на Тбілісі. Прибувши в неділю, 7-го листопада, в Зуґдіді, Е. Шеварднадзе заявив: „Необхідно покласти кінець сваволі фашистів Гамзахурдії". Наказ про виведення армійських частин з Зуґдіді продиктований настроями громадян міста, які побоюються військового терору і мародерства. Шеварднадзе передав владу в місті цивільній адміністрації, вулиці міста патрулюють загони міліції.

КІЛЬКА ДЕСЯТКІВ ТИСЯЧ безробітних провели демонстрацію перед будинком парляменту Фінляндії. Демонстранти, що з'їхалися зі всієї країни, вимагали негайної резиґнації уряду, який не може справитися з безробіттям. За останні 2.5 року рівень безробіття у Фінляндії досягнув рекордового рівня — 21 відсотка. Це найвищий рівень безробіття на півночі континенту.

ГОЛОВА КАТОЛИЦЬКОЇ Церкви Папа Іван Павло II попередив про небезпеку, яка загрожує Европі з боку неонацистів. Він сказав про це, відповідаючи на запитання хлопчика в одній з церков у південній околиці Риму.

89-ЛІТНІЙ КИТАЙСЬКИЙ лідер Ден Шіяопінґ вперше публічно розповів про свою ролю у придушенні 4-го червня 1989 року масових антиурядових виступів пекінських студентів на площі Тієнаньмень. Це признання прозвучало зі сторінок третього тому його вибраних творів, що вийшов цими днями у світ. У переддень кривавих подій на центральній площі Пекіну, сказано в книжці, в розмові з „двома діячами центрального комітету партії" Ден Шіяопінґ згадав про необхідність „покінчити з заколотом", коли говорив про завдання „нового керівництва", якому „буде довіряти народ".

У ПІВДЕННО-АФРИКАНСЬКІЙ Республіці був вбитий активний діяч християнської церкви Південної Африки і борець проти насилля в цій країні Ричард Кґетсі. Терористи відкрили вогонь з вулиці, коли священик сидів біля вікна власного будинку в місті Мерчисон. Він друкував на машинці проєкт листівки зі зверненням до місцевих мешканців, закликаючи їх до політичної толерантности. Тяжко поранений у спину, 48-річний Р. Кґетсі, переборюючи біль, все ж таки сів за керівницю авта і доїхав до лікарні. Однака за кілька годин він помер.

РЕКОРДОВОГО РІВНЯ досягнула кількість молодих людей з чужинецьких країн, які бажають оволодіти „китайською грамотою". Такі радісні для себе висновки зробили, як повідомляє газета „Женьмінь жібао", учасники міжнародного семінару сінологів, який був проведений у Пекіні з участю понад 300 спеціялістів з 20 країн і реґіонів світу. Нині китайську мову викладають у понад 1,000 вищих навчальних закладах 60 держав. В багатьох університетах відкриті спеціялізовані відділи. Понад 14,000 чужинців щороку приїжджають в Китай, щоб вивчати китайську мову.

ЗГІДНО З ОСТАННІМИ повідомленнями, що надійшли з Москви, у грудневих парляментських виборах братимуть участь 25 політичних партій і коаліцій, як зібрали на сьогоднішній день необхідні 100,000 підписів виборців. Найбільше голосів зібрала консервативна Селянська партія, а за нею йде Партія російського союзу і згоди, на чолі якої стоїть заступник прем'єр-міністра Сергей Шахрай. На її рахунку 222,000 підписів. На третьому місці — „Вибір Росії", яку очолює Єгор Ґайдар. Російська комуністична партія під керівництвом Ґеннадія Зюганова замикає четвірку найпопулярніших політичних союзів Росії: вона зібрала 187,000 підписів.

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA:(201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.(201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $ 40.00. на півроку —$22.00 на 3 місяці—$12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси—$1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою —
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P.O.Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ще про вибори в Америці

Президент Билл Клінтон висловився легковажно про вислід виборів 2 листопада ц. р. Мовляв, це були „льокальні" вибори і вони не мають значення". Груба помилка. Всі коментатори на всіх телевізійних каналах без взаємного порозуміння одностайно стверджують, що ті вибори виявили виразний зворот у настроях широких кіл американського суспільства, яке заявилося проти проголошування нових податків і проти зросту злочинства. Демократичний губернатор великого стейту Ню Джерзі Джеймс Фльоріо злегковажив собі можливість реакції на піднесення ним найвищих в історії того стейту податків три роки тому — і програв, бо виборці не забули. У стейті Ню Джерзі вперше губернатором стала жінка Крістін Вітмен, республіканка. У Ню Йорку програв демократичний посадник Дейвид Дінкінс до республіканця Рудольфа Джуліяні. У стейті Вірджінії, який відділений від дистрикту Колюмбії із столицею Вашінґтоном тільки одним мостом над рікою Потомак, виграв республіканець Джордж Аллен на становище губернатора.

Коли в обличчі тих фактів президент Клінтон заявляє, що ті вибори не матимуть ніякого впливу на його політику, яка не зміниться, то він дуже короткозорий і позбавлений хисту автокритицизму. Президент Джордж Буш, який мав найбільшу підготову до того посту з усіх його попередників у Білому Домі, програв вибори, бо злегковажив собі настрої в американському суспільстві у зв'язку з економічною кризою. Американське суспільство назагал політично примітивне, голосує на особи, а не партії, та податливе на демагогію і приманливі обіцянки. Але водночас широкі кола того суспільства вразливі на кишеню й відкидають податки, як засіб рівноваження державного бюджету чи фінансування нових проєктів.

І ті широкі кола американського суспільства обурені, коли зростає, замість зменшувати злочинство всіх родів — від масових крадежів авт та вихоплювання жінкам торбинок до грабіжей із вломами та вбивствами. Найбільше злочинів в Америці як на глум — в її столиці Вашінґтоні. Тамтешня ситуація така, що виринув проєкт викликання на поміч Національної Ґвардії. Проєкт немудрий, бо військо не може виконувати обов'язків поліції, — вояки переходять військовий, а не поліційний вишкіл і місія війська — боронити країну проти зовнішнього ворога, а не вганятися за вломниками, грабіжниками і вбивниками. Коли президент Клінтон роз'їздить по різних містах Америки з пропаґандою проєкту реформи опіки над здоров'ям то американський громадянин мусить дивуватися, чому Президент не цікавиться жалюгідними відносинами у місті, в якому він живе і чому не розуміє, що масове злочинство у Вашінґтоні дивує зовнішній світ.

До речі, у теорії дуже гарна ідея перевести реформу теперішнього поганого стану у ділянці опіки над здоров'ям — у практиці не здобуває прихильників, а щораз численніших критиків. Бо загал громадян принципово насторожений проти будь-якого проєкту, який потягне за собою — підвищення податків, а задумана Клінтоном реформа вимагає більйони долярів. І чому автором такої реформи має бути дружина Президента, а не фахівець, який перестудіював би бодай систему німецької Кранкенкассе (Каси Хворих), яка є центральним засобом державної опіки над цілим населенням 90-мільйонової Німеччини?

Недобре діється, як лідер найбільшої великодержави не має хисту тверезо аналізувати факти, сліпо задивлений у свою ідеологію та не має автокритицизму. Останні вибори були голосним мементо — хто не слухає того мементо — той приготовляє собі програну. До найближчих президентських виборів ще далеко, повні три роки. Але в оцьому першому році президент Клінтон зробив забагато помилок і робить дальшу велику помилку — злегковаживши собі недавні вибори.

Іван Дзюба,
міністер культури України

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ І ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ

II

Незбалянсованість міжнародних і міжнаціональних культурних взаємодій та впливів у контексті загальної русифікаторської політики режиму призводила до втрати культурної самобутности та заникання національної ідентичности.

Форсована державою індустріялізація у її варварських формах призвела до посилення розриву між містом і селом, до різкої диференціяції між сільським і міським населенням, до відчуження великих мас людности від національної культури.

Неповнота соціяльної структури українського суспільства (що виявилася, зокрема, в національній ущербності робітничої кляси, слабкості національної інтеліґенції, відсутності національної еліти як більш-менш визначеної суспільної сили) вкупі з іншими чинниками призвела до неповноти структури національної культури.

Ця неповнота драматизувалася і розірваністю простору української культури — як унаслідок розірваности української етнічної території між різними імперськими утвореннями, так і внаслідок поліційних переслідувань у цих імперіях. У XX столітті маємо картину сирітської розкиданости української культури мало не по всьому світі. При чому цінності, створені в українській діяспорі, не тільки не були доступні народові в Совєтській Україні, а й піддавалися запеклому ідеологічному запереченню.

Провінційне політичне місце України в системі Совєтського Союзу, провінційне самоусвідомлення суспільства тяжіли і над культурою, зміст і форми якої також були значною мірою вражені провінційністю.

Треба сказати, що здорові творчі сили української культури і мистецтва боляче усвідомлювали ці прокляття, що тяжіли над ними, і вперто шукали шляхів виходу або, принаймні, творчої компенсації, бодай часткової. І ці зусилля не були марними, що засвідчують і здобутки 60-их років, і ті тенденції, які розвинулися напередодні та в часи перебудови.

Маю на увазі потяг до відновлення історичної пам'яті; вперте виборювання свободи творчости і духовного плюралізму, права на багатоманітність мистецьких напрямків; пошук втраченої самобутности — в різних напрямках і можливостях.

З проголошенням політичної незалежности України відкрилися нові можливості для української культури і визначилася нова її роля, як і нові надії та сподівання. Однак їм покищо не судилося збутися. Позитивні процеси, які відбуваються, загрузають у трясовині економічного розвалу. В катастрофічному стані опинилися ті галузі культури, функціонування яких потребує значних капіталовкладень, — кінематографія, книгодрукування, періодика... Щоправда, водночас маємо і помітне піднесення в тих галузях культури і мистецтва, де вирішальну ролю відіграє талант митця (живопис, музика, виконавське мистецтво, поезія), — здобута творча свобода, можливість вільного самовиявлення дають свої результати. Пожвавлення помітне і в народному мистецтві, художній самодіяльності. Дається взнаки і розширення міжнародних зв'язків української культури. Ніколи в Україні не було стільки міжнародних фестивалів, мистецьких свят і яскравих культурних подій, як нині.

Це ніби суперечить тезі про тяжке, кризове становище української культури. Справді, загальна картина її неоднозначна і суперечлива.

Та все-таки є підстави говорити про кризу — однак таку, що зумовлена не лише внутрішньокультурними чинниками, а насамперед суспільно-політичними, економічними, моральними. Руйнація старої, зформованої за тоталітарного режиму інфраструктури культури не компенсується формуванням нових її елементів, яке майже не дається ще взнаки. У злиденному матеріяльному становищі опинилися професійні кадри культури, які деморалізуються і депрофесіоналізуються — в значній своїй частині. Загальна депресія в суспільстві та деморалізація відбиваються і на сфері культури.

Все це — надзвичайно тривожні симптоми. Адже криза національної культури може обернутися загальнонаціональною деґрадацією, крахом національної державности і банкрутством ідеї національної незалежности. Процес національного самоствердження неможливий без очевидних досягнень національної культури, без створення значних мистецьких цінностей — без того, щоб народ став частиною світової культури і світової свідомости. В пляні суб'єктивному у нас є для цього достатній творчий потенціял. Треба зуміти його використати.

На мій погляд, майбутнє української нації значною мірою вирішуватиметься у сфері культури. Політичні та соціяльно-економічні здобутки, створення ефективного механізму державности, законодавчі регляментації тощо могли б забезпечити сприятливі умови для закріплення, поглиблення й утривалення національної ідентичности й національного розвитку, — але остаточну „санкцію", як і ґарантію історичного тривання, все це дістає в культурі, насамперед духовній культурі нації.

Творення, збереження і розвиток культури є головним змістом історичного процесу — принаймні в тому значенні, що лише здобутки культури здатні зберігати свою актуальність для всіх поколінь людства і таким чином брати активну участь у постійному самовідтворенні образу людства. В цьому сенсі культура є метапоняттям, яке реалізується в множинності етнічних і національних форм культури, що відбивають багатоваріянтність атмосфери (за визначенням відомого українського вченого Анатолія Свідзинського, культура — це спосіб самоорганізації ноосфери, і таке визначення здається чи не найуніверсальнішим з тих кількох сот, які існують на сьогодні в науці).

Продовження буде.

Ольга Кузьмович

У дружній співпраці

Фінансову Комісію СФУЖО і Спілку Українських Журналістів у ЗСА злучило разом бажання дати українській спільноті, а зокрема молоді в ЗСА, можливість із приємної нагоди зробити пропаґанду українській діяспорній пресі та підшукати для неї майбутніх дописувачів чи навіть редакторів. Притому тут ті, які стояли у 70-их роках у проводі СУЖА, ще добре пам'ятають гарну традицію балів преси у Львові, які перед Другою світовою війною мали славу одних із найкращих товариських імпрез та збирали цілу інтелектуальну „сметанку" Галичини.

Тут, на нових місцях поселення, нашим журналістам бракувало до організації таких імпрез відповідних сил і можливостей. Як це сталося, що саме до того простягнула руку Фінансова Комісія СФУЖО — мені важко сьогодні ствердити — можливе тому, що ініціятор таких балів тут д-р Роман Криштальський, який був незвичайно активним членом Управи СУЖА і започаткував балі в ЗСА вже не може нам про це розповісти.

Може треба про це подруження СУЖА із СФУЖО пригадати тепер, коли ФК СФУЖО відзначає своє 25-річчя і добре було б зібрати всі точні дані про цей незначний, але цікавий відтинок життя українських поселенців після Другої світової війни у Північній Америці.

Хтось скаже, що такі чисто товариські імпрези, як балі — не мають ніякого значення в історії української еміґрації — а все ж вони мали свій вплив на ряд молодих наших людей, у тому випадку жінок, які пробували свого пера в українській мові та познайомлювалися з українською еміґраційною пресою, яка часто була для них зовсім незнаною.

Балі преси в ЗСА мали ж бо не тільки такий зовсім товариський характер, як їхні попередники у Львові — але прийнятий за американським зразком звичай вибирання „краль", завдяки відповідній підготові організаторів був не лише прицілом на красу молоденьких кандидаток, а також на їхні спроби в українській журналістиці, інтеліґенцію та знання української преси. Як далеко це впливало на інтелектуальний розвій молодих жінок, які брали участь у тому конкурсі — можуть тепер після довгих років найкраще сказати вони самі і було б добре у 25-річчя ФК СФУЖО почути в тому напрямі їхню думку. Це важливе тому, що балі преси перейшли до історії, як багато іншої активности української еміґрації і про них можна тепер говорити чи писати вже лише із перспективи часу і гарного спомину.

Саме ці спомини прикликають тепер у мене живі картини із цих імпрез, із цілою китицею молодих, гарних облич на тлі статечних громадян, що оцінювали не так красу, як знання, поведінку і поставу тих, що ставали до конкурсу. І тут знову треба б ствердити хто був першим ініціятором саме такого корисного почину, який надавав певний зміст до тих товариських зустрічей. Можливе, що тут ініціятори пішли за прикладом канадських журналістів, що вже від 1966 року влаштовували славні равти української преси та радія із вибором саме таких „краль".

Тут, у ЗСА, перший баль припав щойно на 1971 рік і був вислідом співпраці між СУЖА, а ФК СФУЖО, що від початку взяла на себе невдячну ролю організаційної підготови таких імпрез з цілим тягарем зв'язку із кандидатками на краль, часто із підшукуванням їх, а тим і підшукуванням журналів, які вони відтак репрезентували, устійненням дати, залі та підготовою самої імпрези від початку до кінця. Скільки засідань, енерґії, праці все це вимагало — можуть сказати лише ті, які тим займалися. Управі СУЖА від початку того спільного гарного діла припала і гарна роля репрезентувати, брати участь у жюрі, робити пропаґанду в нашій пресі та вкінці відкривати імпрезу. Всю „чорну роботу" завжди виконували члени ФК СФУЖО, які довгими роками працювали під проводом незаступимої голови, — душі тих балів — Марії Харини.

Рівно 10 років мені припало це почесне, але і приємне завдання співпрацювати із Управою ФК СФУЖО, а зокрема із її головою та найближчими співробітницями Людою Чайківською, Христиною Кульчицькою, Христиною Сеник та іншими, що вірно стояли поруч голови цієї організації.

Шкода, що ініціятори тих імпрез д-р Р. Криштальський і голова СУЖА ред. Мстислав Дольницький уже після першого балю в 1972 році не могли пізніше приглядатися принаймні, як розвивалася їхня історія та як ці балі стали чи не найкращою точкою товариського життя Філядельфії, де вони за одним вийнятком відбувалися.

Останній із балів у 1986 році відбувся на межі двох стейтів, а це у Ню Джерзі; його організували інші, а це комітет під проводом Надії Матківської і Яри Сниллик, але із співучастю ФК СФУЖО і СУЖА. Цей баль не менше вдалий, як попередній став „лебединою піснею" та замкнув один відтинок українського життя у цій країні. Число 15 — стало цією магічною цифрою, якою закінчився цей відтинок.

Наше життя і скаля важливостей від того часу діяметрально змінилися та пішли шляхом політично-державного будівництва молодої самостійної України, яка полонить повну увагу та сили.

Юрій Р. Рибак

З МИНУЛОГО АМЕРИКАНСЬКИХ ВЕЛИКИХ КРАМНИЦЬ

Американці добре знають, що таке „Department Store. Це велика крамниця, яку на Україні звуть „універсальний магазин", а у скороченні — „універмаг" У минулому на грані цього сторіччя великі американські крамниці мерехтіли чаром кольору, скла і світла. Їхні просторі приміщення, прикрашені грецькими колюмнами і плитами зі скла, вікнами та широкими проходами між рядами розташованого товару, були неначе комерційні святині, які піддержували новий світ фантазії, бажання та земних достатків... І коли тепер з перспективи часу порівнювати їхній розвій та існування з життям людини, то завважується, що вони переходять стадію похилого віку. Але ще не піддаються, бо намагаються йти з духом часу модерного покупця — нових комерційних ідей. Назовні це проявляється в тому, що вони своїми частими і постійними випродажами і зниженими цінами зближаються до типу дисконтових крамниць, які втішаються щораз більшою популярністю.

Розвій американських великих крамниць у 1880—1930 роках та їхній вплив на оформлення соціо-економічного життя і кристалізацію нової американської культури обговорює Вілліям Ліч у своїй книжці п. з. „Країна бажання — купці, сила і підйом нової американської культури" (Пантеон Букс, 1993 р., а 510 сторінок включають 96 сторінок нотаток з поясненнями).

Доволі довго історики трактували великі крамниці як попелюшку. Для них це був предмет другорядного значення у порівнянні з аґрарною та індустрійною продукцією. Та дійсність змодифікувала цей погляд. Зважмо, що ЗСА були першою країною у світі, яка мала економіку, присвячену масовій продукції; першою, що створила масові інституції споживачів та масову принаду споживачів. Це все відкрило можливість продавати на ринку товар масової продукції. У висліді постала величезна кількість крамниць роздрібного мануфактурного і ґалянтерійного продажу. Власниками їх були купці, що не страхалися риску невдачі і сміливо наставляли чоло конкуренції. Тому і великим крамницям довелося шукати нових доріг і способів, як прихилити на свою сторону зацікавлення покупців.

Багато тут введено нового, яке стало стандартом і нині не вважається нічим новим. Але сто років тому виглядало на відкриття Америки. І ось, згадаймо бодай дещо із цього, взявши до уваги, скажімо, відповідно прибрані виставові вікна. Це була одна з найбільш радикальних ідей, щоб збуджувати у спостерігача жадобу і палке бажання придбати річ... Впровадження скла для виставок (ґабльоток) допомогло виключити запах і дотик, зменшити відношення з товаром для тих, які не купували, а тільки милувалися оком. Введення елеваторів та рухомих сходів уможливили покупцям скоршу і легшу зміну місць закупу, а крамницям звертати увагу на особливий товар, оголошуючи чи виставляючи його при в'їздах та виїздах. У запровадженні моди і готового до ношення одягу, а особливо у способі його показу використано у бизнесі досвід... театрів. З хвилиною, коли мода стала приступною кожному, за-

(Закінчення на стор. 3)

„ШОВКОВА" РУСИФІКАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДІЯСПОРИ

(Уривки із брошури авторства Романа Сербина і Ярослава Харчука, яка появилася в Монтреалі 1993 року)

II

Як відомо, в транслітерації слів з одної мови на іншу підшукуємо букви, які зображують ті самі або близькі між собою звуки (лінґвісти звуть їх фонемами і позначують буквами в квадратних дужках, напр., [ґ]). Українське „Богдан" стає англійським „Bohdan", а англійське „Harvard" — українським „Гарвард" і т. п. На труднощі натрапляємо тоді, коли фонема мови-джерела не має відповідника у мові-рецепторі. Чим більше є в даній мові фонем і відповідних їм букв, тим легше транслітерувати на ту мову з інших; усунення букв збіднює мову і уводить плутанину при транслітерації. Це відноситься і до слів зі звуками [ґ], [г], [х], які зображуємо на письмі відповідними буквами „ґ" — ґазда, „г" — горох і „х" — хата.

Коли порівняєте українську мову з чотирма мовами (англійською, французькою, німецькою і російською), які часто доводиться вживати при транслітерації, то побачимо, що з погляду фонетики найбільше подібна до української є німецька, бо лише в ній знаходимо всі три фонеми — [ґ], [г] і [і], представлені латинськими буквами „g", „h", „ch".

Англійська мова має звуки [ґ] і [г], яким відповідають латинські букви „g" і „h"; не властива англійцям фонема [х], але при транслітерації чужомовних слів вони представляють цей звук буквосполукою „„kh".

Найвіддаленіша від нашої в фонетичному відношенні французька мова має тільки звук [ґ] — „g". Але як історичний залишок французи зберегли букви „h", і хоча вона не вимовляється, то все ж таки могла б послужити при транслітерації українського „г". Не знає французька мова звуку [х], тому й не може бути йому еквівалентної букви. Не можемо для цього використати латинську букву „x", тому що її вимовляють як [ґз] або [кс].

В російській мові спільні з українською звуки [х] — хв хватит, та [ґ], але останній на письмі відтворюють буквою „г" — год, що звучить як [ґод]. Звук [г] існує лише в південно-російських діялектах. (В минулому столітті російські лінґвісти рекомендували вимовляти по-південному слово „Господь", а також вигук „ото!"). Тут важливо наголосити факт, що російська мова, яку вживають в Україні (росіяни й українці), за вимовою належить до південно-російських діялектів, бо російську букву „г" вимовляють тут не як [ґ], але як [г]. Отже, викинувши українську букву „ґ", русифікатори візуально ототожнили українську букву „г" — [г] з російською буквою „г" — [ґ], причому звели її до вимови типової для „южнорусского наречия".

Підсумовуючи сказане вище, можемо представити співвідношення фонем і літер у названих п'ятьох мовах наступною таблицею:

Таблиця І: Фонеми [ґ], [г], [х] та відповідні букви в п'ятьох мовах

Мова	фонема*	буква	фонема*	буква	фонема*	буква
Укр.	[ґ]	„ґ"	[г]	„г"	[х]	„х"
Нім.	[ґ]	„g"	[г]	„h"	[х]	„ch"
Англ.	[ґ]	„g"	[г]	„h"	—	—**
Фран.	[ґ]	„g"	—	—***	—	—
Рос.	[ґ]	„г"	—	—	[х]	„х"

** Умовні знаки фонем тут вжито українські.*
*** Неіснуючий звук [х] тут часто передають буквами „kh"*
**** Буква „h" цілком обеззвучилася у сучасній французькій мові, хоча деякі філологи твердять, що вона трохи чутна у словах „Le Havre, la haine, la hache".*

З цієї таблиці можна зробити декілька висновків щодо транслітерації з української на вказані західні мови, і навпаки:

1. В усіх цих мовах є один спільний звук — [ґ], і тому він ніколи не є проблемою в транслітерації: латинська буква „g" відповідає українській букві „ґ". На українську мову слід перекладати англійські. Gordon — Ґордон„ французьке DeGaulle — ДеҐоль, німецьке Leipzig — Ляйпціґ. В усіх цих трьох мовах українське ім'я Ґонта буде Gonta. Тут треба зазначити, що вийняток становлять чужомовні слова зі звуком [ґ], запозичені в давніх часах. В тих словах часто прийнято звук [г].-логіка, газета (але Ґаґа, а не Гаага!).

2. Немає труднощів щодо транслітерації на українську мову звуку [г]: англійський Hunter — Гантер, французький LeHavre — Гавр, німецький Honecker — Гонекер. Українські слова з буквою „г" транслітеруються без проблем на англійську, французьку і німецьку мови горілка — horilka.

3. Звук [х] трапляється лише в німецькій мові, тому німецьке Chimsee можна писати як Хімзее. Український Харків можна перекладати на Kharkiv, в англійській і французькій мовах та Charkiw в німецькій.

З цього бачимо, що буква „ґ" є конечна для правильної транслітерації слів, в яких знаходимо не лише звук [ґ], але також [г] і [х]. Бо якщо не має букви „ґ", тоді треба заступати її або „г" або „х". Викинувши букву „ґ", русифікатори довели українську мову до такого абсурду, що спотворили ім'я Hemingway (вимовляється: [Гемінґвей] на Хемінгуей. Чому це так сталося? Відповідь дуже проста.

Продовження буде.

Зустріч з Л. Бойчишин

Заходами Фінансової комісії СФУЖО в залі галерії КУМФ в Торонто відбулася 15-го вересня ц. р. цікава і приємна імпреза. Присутні мали змогу познайомитися і послухати Любу Бойчишин, яка є головою філії Союзу Українок Шевченківського району Львова і також головою львівського обласного Товариства Допомоги Хворим на множинну склерозу.

Л. Бойчишин приїхала до Канади, як член української делегації на міжнародну конференцію Федерації Товариств множинної склерози, що саме відбувалася у Ванкувері. Другим членом цієї делегації був д-р Олександер Ярош, доцент і професор катедри неврології і рефлексотерапії Київського Інституту Удосконалення Лікарів. Їхню поїздку спонзорувала й організувала Галина Вротняк, яка є мешканкою Ванкуверу і допомагає львівському товариству, за що наші гості їй невимовно вдячні. Після конференції наші делегати завітали до Торонто, щоб відбути зустріч з українською громадою.

Вечір відкрила Володимира Лучків, фінансова секретарка СФУЖО, а представила гостей голова Оксана Соколик. У своєму слові Л. Бойчишин подала коротке звідомлення з вищезгаданої конференції, під сильним враженням якої вона була ще й досі. Цікаві панелі, симпозіюм, обмін найновішими спостереженнями лікарів і подиву гідна організація цілої конференції залишила учасникам незабутнє враження. Недуга множинної склерози атакує річно тисячі людей молодшого і старшого віку в різних країнах світу і чимало жертв знаходить собі в Україні. На превеликий жаль, Л. Бойчишин є одною з них — прикована до невідлучного крісла на колесах. Але вона не піддається хворобі. Вона — життєрадісна, енергійна і бадьора, палає бажанням працювати для добра інших. Тому й погодилася на головство відновленої тепер в Україні організації — Союзу Українок і свої обов'язки майже в цілості виконує зі свого помешкання, при допомозі телефону.

Союз Українок у Львові існує вже два роки, ведучи свою діяльність на взір діяспорних організацій (наскільки це можливо), які вже довгі роки існували й діяли в країнах свого поселення. І хоча життєві умовини тепер в Україні ще далекі від нормальних, а для більшости громадян просто дошкільні, повні недостач і злиднів, жінки, об'єднані в Союзі Українок, ведуть свою культурно-освітню та допомогову працю і терпеливо чекають на зміну на краще.

Після доповіді Бойчишин виступив з коротким словом д-р Ярош, подаючи присутнім декілька своїх думок і інформацій про МС, також враження з ванкуверської конференції. Радо відповідав на питання зі залі. Запитання були звернені також до Л. Бойчишин і тоді відчувався ще тісніший контакт з цією незвичайною, променюючою гостею з України. Присутні щиро й сердечно дякували обом гостям, рівночасно складаючи особисті датки на оплату членського внеску до Міжнародної організації МС і для розвитку Українського Товариства Допомоги Хворим на множинну склерозу. Відтак усі перейшли до залі з перекускою. Ми вдячні І. Бжесневській за смачне печиво.

Щира подяка усім жертводавцям, а Я. Шафранюк за безкоштовне уживання залі галерії КУМФ.

І. Кушпета

Підсумки діяльности

Світової Ради Суспільної Служби СКВУ за час від листопада 1988 р. до листопада 1993

Початок розвалу російсько-комуністичної імперії спричинив нову хвилю втікачів, головно з терену Польщі, які опинилися у Відні, Римі і Мюнхені. Для їх допомоги Рада покликала до праці іміграційні комісії у цих трьох головних пунктах, що допомогло у переселенні біженців до країн Канади, ЗСА і Австралії. Більшість біженців переїхало до Канади. Головна заслуга в тому Суспільної Служби Українців Канади (ССУК), тому що ССУК є добре зорганізованою координуючою громадською установою. Це бракує українським спільнотам ЗСА, Австралії та в країнах Европи. Спроби Ради організувати подібні допомогово-соціяльні структури не були покищо успішними. Брак організованости від'ємно впливає на всі ділянки харитативної праці. Тому що в Канаді діє ССУК, українська громада може бути прикладом для цілої діяспори.

Другим значним досягненням Ради є постання і розбудова Суспільної Служби України. Вже в 1991 році вдалося нам дати початок цій громадсько-координуючій організації. Завдяки підбору чесних та ідейних одиниць-піонерів, Суспільна Служба України поширила свою діяльність по всій Україні і зросла до 45 осередків. До управ осередків увійшли представники місцевих національно-свідомих громадських організацій, що не тільки запевнює базу, але також справедливий та чесний розподіл допомоги та здоровий напрям праці. Щоб забезпечити розвій ССУ, Рада звернулася до українських організацій діяспори — ставати спорідненими з осередками ССУ. У тому знову Канада, а особливо ССУК, виказала зрозуміння і взяла під свою опіку 10 осередків Суспільної Служби України. Союз Українок Австралії в Сиднею став спорідненим з одним осередком. Ніяка організація з ЗСА та Европи не подала ще своєї зголошень.

Щоб підтримати та осередки Суспільної Служби України, які ще не є спорідненi, Рада проголосила постійну збіркову акцію одно-доларового місячного фонду. До цього часу зібрано понад 50 тисяч долярів, у тому з терену Канади 35 тисяч, з ЗСА 15 тисяч і 905 з Аргентини. Ця сума далеко незадовільна, однак дала можливість багатьом осередкам ССУ на ведення їхньої корисної роботи. Ми сподівалися на багато більшу підтримку. Особливо в цію пору, перед виборами в Україні є важливим, щоб всі українці, що проживають на Заході підтримали збіркову акцію однодоляро-вого місячного фонду. Кожний, від наймолодшого до найстаршого, може і повинен дати хоч одного доляра на місяць. На Заході проживає понад три мільйони українців і таку суму грошей можна б переслати щомісяця в Україну. Ми повинні допомогти у передвиборчій кампанії, але порожні обіцянки будуть мати малий вплив. У цій економічній кризі потрібна конкретна допомога. До виборів залишилося 6 місяців, а це дає нам змогу переслати значну грошову допомогу і у цей спосіб зменшити економічну кризу та мати вплив на вибори. Вибір національно-свідомих депутатів — це майбутність української держави. Суспільна Служба України, може через свої осередки справедливо розподілити допомогу і тим підтримати тих кандидатів. Однак успіх залежить від жертвенности всіх нас і від заохоти наших церков та проводів українських організацій. Малою пожертвою ми можемо мати вплив на вибори та дальшу долю України.

Багато недомагань існує в соціяльному житті українського народу, а особливо в ділянці захисту прав дитини, здоров'я та національно-духовного росту. Без всецілого забезпечення добра дитини не може бути майбутности нації та держави. Суспільна Служба України веде свою роботу в тому та в інших важливих напрямках соціяльного і національного розвитку українського народу. Наша допомога необхідна, щоб забезпечити дальшу працю Суспільної Служби України та підтримати фінансово їхні пляни праці.

Одним важливим проєктом є перехід сиротинців до приватної опіки дітьми. Цей проєкт вимагає співпраці з урядовими чинниками та зрозуміння ваги психічних обтяжень дітей, які виростають у сиротинцях. Західні цивілізовані держави вже давно перейшли на інші методи опіки сиротами та покинутими дітьми. Підтримка існуючих сиротинців буде продовжувати та утруднювати процес їх ліквідації.

Тому що Україна є географічно зближена до інших країн, де проживає значне число українців, Суспільна Служба України може більше допомогти в організуванні подібних Суспільних Служб у тих країнах, як українці з терену ЗСА і Канади. Вже почалися деякі контакти з різними українськими громадами в колишньому Союзі і з українцями в Румунії.

Для підтримки тих довголі великих задумів, потрібно нам подбати про кращу спроможність давати допомогу та про координацію наших зусиль. Тому що багато діє на власну руку, незважаючи на їх добрі інтенції, це не все є допоміжним та часто стає на перешкоді в систематичній та послідовній допомозі. Через зорганізування Суспільної Служби України, Рада дала можливість для нас всіх виявити себе супроти українського народу та підтримати Україну в тому переходово-критичному часі. Не є великим досягненням дати допомогу, але є важливим кому і яку допомогу дається. Тому потрібно діяти спільно, пляново, систематично та послідовно. Тільки спільними зусиллями зможемо осягнути визначну ціль.

Зиновій Дуда

В Україні

ПОЛТАВА. — Тут засуджено до 4-ох років ув'язнення редактора харківської незалежної газети „Орієнтир" Олександра Волосова, який приблизно рік тому опублікував статтю, у якій звинуватив полтавського обласного прокурора в корупції. Як інформує Українське Незалежне Інформаційне Агентство Новин, це стало головною причиною порушення карної справи. Суд розпочався у травні цього року. Волосова звинуватили в наклепі та зловживанні службовим становищем. Справу слухав Карлівський районний суд.

СИМФЕРОПІЛЬ. — Осіння буря принесла археологам несподіваний подарунок — в озері Донузлав на Тарханкуті море залишило на березі кілька античних амфор. Це вже не перша знахідка в цьому регіоні, тому науковці висловлюють припущення про затоплення тут давньогрецького корабля. В Інституті археології АН України науковці підрахували, що корабель міг затонути у 344 році до народження Христа. Маршрут корабля очевидно пролягав від Гераклеї до Херсонеса. На амфорах вдалося прочитати імена майстрів.

КИЇВ. — Тут вийшло перше число журналу „Східній Світ". Журнал був заснований 1927 року і зліквідований Сталіном 1931 року. Відповідальний редактор Олександер Божко повідомив, що відродили журнал Інститут сходознавства ім. Аагатангела Кримського та Академія Наук України. Головний редактор — професор історії Київського Державного Університету Омелян Пріцак. У Києві також почав виходити журнал „Політична Думка", розрахований насамперед на науковців, політичну та підприємницьку еліту, виходить українською та англійською мовами. Головний редактор — Володимир Полохало.

З минулого...

(Закінчення зі стор. 2)

потребування викликало неймовірний ріст одягової індустрії якраз у Ню Йорку. Але, щоб мода вплинула на меблі, спортовий виряд, кухонні вироби довелося чекати, ще яких двадцять років. Уміжчасі Джан Ванемейкер заповів у 1911 році, що „мода буде ключовим каменем нашого нормального бизнесу".

Великий вплив на торги мала реклама, а головно виготування афіш славними навіть малярами. Мистецтво — це ж мова кольорів і має чар впливати на безпосереднє викликання емоції. Тому саме, коли йдеться про ринковий товар, то мистецтво є для кожного, а не тільки для небагатьох, для талановитих, для геніїв і для багачів... і тому комерційне мистецтво здобуло загальне признання.

Автор книжки був першим за 60 років, що одержав дозвіл користати з архіву Джана Ванемейкера великої крамниці у Філядельфії.

У початках нашого сторіччя Джан Ванемейкер був найбільш впливовим американським купцем. Він навіть чванився у 1909 році тим, що „зреволюціонізував бизнес роздрібного продажу у ЗСА". Народився 1838 року у сільській місцевості, 25 миль від Філядельфії, в родині муляра німецького, шотляндського, голляндського і французького походження, і прожив 84 роки. Вихований у пресвітеріянському євангелицькому віровизнанні, знайшовся на грані двох світів — релігійного і комерційного, які старався поєднати. Надзвичайно релігійний, будував християнські інституції, біблійні школи, церкви, краєві та кордонні місії. А ставши іноватором американського бизнесу, заохочував до „культу нового демократичного бажання і споживання" та допомагав творити „комерційне довкілля, занурене у грошову вартість"... Він старався поєднати світ споживання з традиційним релігійним переконанням і практикою. Тому і не дивно, що Ванемейкер розв'язав проблему відношення до світу, створивши у своїй особистості два роди інституцій: релігійну і комерційну. Комерційна іституція задоволяла його жадобу сили, багатства і буття, а релігійна сповняла потребу відчуття особистого спасіння.

Щоб задоволити покупців і запевнити собі їхнє довір'я до товару Ванемейкер ще у 1880 році впровадив політику зворту товарів. Про вислід цього у 1919 році писав таке: „Головний зиск, який мудрий чоловік одержує зі своїх торгів, розраховується не в долярах і центах, але у послугах для своїх покупців".

Появився...

(Закінчення зі стор. 1)

оформив змістовно лого збірника. Мовний редактор Ярослав Розумний подбав про мовні нюанси в піснях.

Збірник відкривається портретом поета роботи мистця Романа Коваля та статтею „На пошану Маркіяна Шашкевича у 180-річчя від дня народження", пера Михайла Марунчака, голови Інституту, та вступною редакційною головного редактора. Для англомовного читача є окрема вступна. Головний редактор подбав також, щоб кожний друкований композитор мав належну біографію, як теж, щоб був чіткий показник авторів та творів. Цілісно збірник являється імпозантною книгою, яка надається також на вручення дарунків при святкових нагодах. Змістом і формою цей збірник міг появитися тільки завдяки жертвенности української спільноти і про це є обширна згадка на окремій сторінці. Ціна збірника 90 дол. Ті, які замовили збірник зі задатком, платять 75 дол. і пересилку (з-поза Канади 6.60 дол.). Виписувати: Markian Shaskevych Centre, 418 Aberdeen Ave., Winnipeg, Man. Canada R2W 1V7.

Збірник пересилається всім, які вплатили найменшу суму, але одночасно проситься всіх відгукнутися з належною сплатою.

Братство кол. Вояків 1-ої Української Дивізії УНА Станиця у Філядельфії, Па.

Ділимося сумною вісткою з побратимами й українською громадою, що 23-го жовтня 1993 р. відійшов у вічність

сл. п.

МИКОЛА БОХНА

кол. вояк 1-ої УД УНА, довголітній член Станиці Братства у Філядельфії та активний член української громади.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися у четвер, 28-го жовтня 1993 р. в церкві Христа Царя, а відтак на кладовищі Св. Марії у Факс Чейс, Па.

Дружині Олі, синові Михайлові та всій родині висловлюємо щирі вияви співчуття.

УПРАВА СТАНИЦІ

З глибоким сумом повідомляємо родину, всіх приятелів і знайомих, що дня 19-го жовтня 1993 р. відійшов від нас у вічність на 89-му році життя

наш найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО І ДІДО

бл. п.

РОМАН ТЕРЛЕЦЬКИЙ

ПОХОРОН відбувся дня 23-го жовтня на цвинтарі св. Андрія Первозванного в S. Bound Brook, N.J.

Дружина — СОФІЯ ТЕРЛЕЦЬКА

Доньки —
ЛЮБА БИРРОВС з дітьми НІНОЮ, ТИМОШЕМ і ГРИГОРІЄМ
ЛІДІЯ КРИЖАНОВСЬКА з мужем ЮЛІЯНОМ і дітьми МАРКОМ і АДРІЯНОМ

Ділимося сумною вісткою з приятелями і знайомими, що в понеділок, 8-го листопада 1993 р. в ранніх годинах упокоїлася

сл. п.

ВІРА КУХАРЧУК

з дому ОБЕРТОВИЧ

на 92-му році життя, учасниця Визвольних Змагань

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в середу, 10-го листопада від год. 7-ої до 9-ої веч. в похоронному заведенні Conroy, Баунд Брук, Н. Дж., а ПОХОРОН 11-го листопада о год. 9:30 ранку в церкві-пам'ятнику св. Андрія Первозванного в С. Баунд Бруку, Н. Дж., опісля тлінні останки спочинуть на місцевому цвинтарі.

В невимовному і безмежному болю залишила в смутку:

доньку — КАТЕРИНУ ГУЦУЛ

внуків —
ЯРОСЛАВА ГУЦУЛА з дружиною
БОГДАННОЮ та дітьми: НАТАЛКОЮ і ОКСАНОЮ
ОЛЕГА ГУЦУЛА з дружиною ЛІДІЄЮ і дітьми: АЛЕКСАНДРОЮ і ЄЛИСАВЕТОЮ
д-ра АНДРІЯ, ФЕДОРА і АНДРІЯ КУХАРЧУКІВ з їхніми родинами

сватів — ВАСИЛЯ і ОЛЬГУ ХОМУТ
сваху — ТЕКЛЮ МАЦІЙОВСЬКУ
та ближчу і дальшу родину в Україні

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Повідомляємо українську громаду, приятелів і знайомих, що тлінні останки нашого найдорожчого, улюбленого БАТЬКА, ДІДУСЯ і ВУЙКА

св. п.

НЕСТОРА НИЖАНКІВСЬКОГО

д-ра філософії, композитора, музиколога і педагога будуть перевезені з Лодзі (Польща) в Україну.

СЛУЖБИ БОЖІ і ПАНАХИДИ

будуть відслужені:

13-го листопада ц. р. в церкві св. Юра у Львові;
13-го листопада ц. р. о год. 9-ій рано, в церкві св. Юра в Ню Йорку;
14-го листопада ц. р. о год. 9-ій рано врочисті відправи перепоховання в церкві і на цвинтарі в Стрию, де знаходяться гробівці родини Нижанківських і Бобикевичів.

Сповиті відновленим смутком, але рівночасно вдоволені сповненим бажанням покійного спочити в рідній незалежній Україні —

ОЛЕГ — син з дружиною ЗОЄЮ ЛІСОВСЬКОЮ
ЛАДА і РОМАН — внуки
ІРЕНА ЧУМА з мужем д-ром ВОЛОДИМИРОМ
ОЛЬГА ГАЄЦЬКА з мужем РОМАНОМ
ЛІДА МАРИНОВИЧ — племінниці з родинами

Просимо згадати покійного Нестора в своїх молитвах в цих зворушливих днях його перепоховання.

Замість квітів на прощання дорогій

бл. п. Ірені Радловській-Щербанюк

складаю 50 долярів

на УКРАЇНСЬКУ АМБАСАДУ у ВАШІНҐТОНІ, Д.К.

Д-р ГАЛЯ БІЛЕНЬКА-ВРЕЦЬОНА

ПОДЯКА

Усім рідним, приятелям, знайомим і тим, що своєю присутністю чи добрими словами причинились до провожань

СЛАВКА

у Всесвіт і вічний спочинок бажаємо зложити дуже щиру подяку.

Зокрема дякуємо за молитви, вислови співчуття, квіти і щедрі пожертви на Пласт і Товариство „Броди-Лев", які ви зложили у пам'ять і пошану покійного приятеля.

Дружина — АРІЯДНА ТЕРЛЕЦЬКА
Дочка — РОКСОЛЯНА з чоловіком д-р БЕРНАРДОМ ВЕЧЕРЕК
Син — д-р ОЛЕГ ТЕРЛЕЦЬКИЙ з дружиною ГАЛЕЮ

Філядельфія відзначила другу річницю незалежности України

Щоб гідно відзначити другу річницю незалежности України у Філядельфії, УККА і УАКРада скликали громадські організації на сходини, на яких вибрано громадський діловий комітет. Головою комітету вибрано інж. Ігоря Чижовича. До екзекутиви увійшли: інж. Борис Захарчук, мґр Ігор Кушнір, мґр Уляна Мазуркевич — заступники голови, інж. Петро Гурський, д-р Євген Новосад — секретарі і Микола Тимчук — скарбник. Голови комісії: програмової — Михайло Ковальчик, імпрезової — Ігор Кушнір, господарської УСО „Тризуб", пресової — Борис Захарчук, фінансової — Микола Тимчук і 23 громадські організації. Комітет діяв під патронатом УККА і УАКРади.

Святкування другої річниці незалежности України почалося 24-го серпня в ранніх годинах у просторій кімнаті філядельфійської ратуші. У присутності ділового комітету, представників українських організацій і запрошених гостей о. д-р митрат Іван Білянич, парох церкви Царя Христа, відмовив молитву, а посадник Філядельфії Едвард Ренделa прочитав проклямацію, проголосивши 24-го серпня Днем української незалежности у Філядельфії. Радник міста Тачер Лонґстрет приєднався до посадника і, прочитавши грамоту від міської ради, передав її на руки голови ділового комітету. Святкування в ратуші були передані на телевізії і радіо.

Під час молитви (справа): о. І. Білянич, посадник Е. Рендела і І. Чижович.

Того ж вечора залю Освітньо-Культурного Центру виповнило коло 700 осіб, щоб з'єднати свої почування з українцями на Україні і поза нею.

Програму відкрив інж. Борис Захарчук, заступник голови ділового комітету. Молитву провів митрополит Української Католицької Церкви Владика Стефан Сулик.

Адвокат Даниїл Максим'юк, майстер церемонії, попросив до слова інж. Ігоря Чижовича. Акт проголошення незалежности України відчитав мґр Ігор Кушнір. З головною промовою виступив колишній амбасадор ЗСА в Києві Роман Попадюк, який одержав від інж. Бориса Захарчука пляткету признання.

Грамоти і резолюції від Пенсильванійського Сенату відчитав сенатор Стуарт Грінліф, член палати стейту Мартин Лаубан і радник міста Філядельфії Тачер Лонґстрет.

З вітальним словом до присутніх звернувся Олександер Мотсик, перший секретар постійного представництва України при ООН. Відтак з привітами виступили: директор стейту Пенсильванії Тодд Бернстін (який репрезентував сенатора з Пенсильванії Гаріса Вофорда), великий приятель українців, конґресмен Чарлс Даґерті, стейтовий сенатор Джозеф Рокс і комісіонери з Монтґомері повіт Маріо Меле, Джозеф Гоффем і Джан Фокс, члени палати стейту Пенсильванії Двайт Евенс і Марк Коген та радник Філядельфії Джозеф Віґноля. Майстер церемонії адв. Даниїл Максим'юк відчитав привіт від президента ЗСА Билла Клінтона.

Після відчитання грамот і привітів відбулася мистецька програма, в якій взяли участь виконавці Мирослав Скорик — фортепіяно, Богдан Каськів — скрипка, Юрій Ланюк — віольончеля, Анна Климашівська — фортепіяно, Валерій Буймистер — баритон і Олег Марцинківський — тенор. Програму закінчено українським і американським гимном.

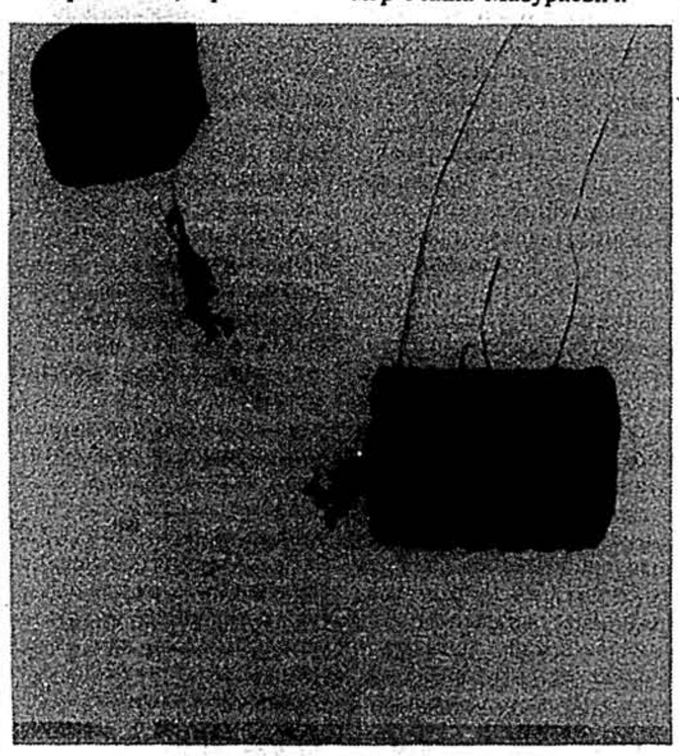
По закінченні мистецької програми в ґалерії центру був влаштований коктейль, а гостей забавляв Левко Дурко.

В неділю, 29-го серпня, в усіх українських церквах Філядельфії і околиці були відслужені Святі Літургії в намірені української держави і її народу.

Третю частину відзначень другої річниці незалежности відсвятковано на оселі Українського Спортового Осередку „Тризуб" у Гаршам, Па., куди прибуло 3,000 осіб, серед них дуже багато молоді.

Програму почато українським і американським гимнами і молитвою, яку провів о. д-р митрат Іван Білянич.

Відкрив святкування і привітав присутніх інж. І. Чижович, а англійською мовою заступниця голови мґр Уляна Мазуркевич.

Парашутисти над „Тризубівкою".

Святкове слово виголосив д-р Петро Матіяшек, секретар Екзекутиви УККА. Привіт від української амбасади у Вашінґтоні передав заступник амбасадора Валерій Кучінський. Слідували привіти від членів палати стейту Пенсильванії: Джорджа Саууртана (151 дистрикт), Джана Лявлесса (150 дистрикт), Джана Фічтера (70 дистрикт) і з повіту монтґомері комісіонера Джана Фокса.

В мистецькій частині взяли участь танцювальний ансамбль „Волошки", Тарас Петренко і „Гроно", чоловічий хор „Прометей" — диригент Адріян Бриттан. Програмою вміло провадив д-р Володимир Карпініч. По мистецькій частині відбулася дефіляда і салют комбатантів, СУМ і Пласту перед національними прапорами.

Перед програмою, що почалася о годині 1.30 по полудні, була приготована перекуска для американських законодавців, представників організацій, запрошених гостей і ділового комітету.

Велькою атракцією було приземлення чотирьох парашутистів з літака, на площу Тризуба. Кожний з парашутистів мав українські прапорчики.

До пізньої ночі учасники забавлялись при звуках оркестри „Карпати" і оглядали бенґальські вогні.

Святкування вийшли напрочуд гарно, врочисто завдяки праці і посвяті ділового комітету і числених добровольців.

Христя Харина-Сеник